

Associació d'Estudiants Progressistes

AEP

Implantació del sistema de crèdits
ECTS en la creació de l'Espai
Europeu d'Ensenyament Superior

Les diverses cares del nou model docent

article Queixal 38

Publicat el dilluns 2 d'abril de 2007

Ja el tenim aquí; l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior ?EEES? ja ha començat a implantar-se a les universitats catalanes i a la resta de l'Estat espanyol. Graus, postgraus, suplement al títol, crèdits ECTS són termes que ja circulen per les nostres facultats, realitats que ja s'estan instaurant als nous plans d'estudi, fets que ja es contemplen al funcionament de la universitat. No obstant això, la intervenció i participació dels estudiants en el seu procés de conformació i aplicació es limita a contestar passivament enquestes o a fer de rata de laboratori en les proves pilot que ja s'estan realitzant en diverses titulacions.

La convergència europea d'estudis superiors té com un dels seus principals pilars d'execució l'aplicació d'un nou model docent basat en la instauració del sistema de crèdits ECTS (European Credit Transfer System). Entre els objectius d'increment de la mobilitat, de millora de la competitivitat, d'accés més immediat al món laboral, d'adaptació, en definitiva, a "les necessitats de la societat", el model d'aprenentatge i la formació continuada que l'estudiant pot rebre cobren un paper molt important. Aquest nou sistema ha de ser l'eina que faciliti que els diferents sistemes d'educació que existeixen a Europa, amb característiques molt variades a cada país, es facin més transparents i comparables, i siguin equiparables tant pel seu contingut com per la seva avaluació. D'aquesta manera es facilitarà el reconeixement de les qualificacions professionals arreu d'Europa.

La nova "filosofia" pretén que l'estudiant no tan sols vagi a la universitat a aprendre, sinó que en ella adquireixi la metodologia necessària per tal d'adaptar-se fàcil, immediata i econòmicament a la composició del mercat laboral i a les relacions que en ell es donen. La formació de la persona es concep com a integral i il·limitada en el temps de manera que cada persona vagi "actualitzant" el seu currículum segons les exigències del món del treball. La formació especialitzada, la introducció en tasques d'investigació i l'aprofundiment temàtic queden així relegats, com es pot veure també en les propostes de Reials Decrets de Grau i Postgrau, on aquests aspectes queden relegats als estudis de màster.

Si els crèdits actuals es basen en un model magistral de docència amb classes teòriques o pràctiques (1 crèdit = 10 hores), el model estructurat a partir de l'aplicació dels crèdits ECTS s'articula a partir de la comptabilització i avaluació de la totalitat del treball que fa l'alumne, ja siguin classes, pràctiques, hores d'estudi, treballs en grup, treballs de camp, tutories o lectures. Segons un dels decrets ja aprovats, 1 crèdit equivaldrà a 25 hores i l'any lectiu constarà de 60 crèdits ?si feu els comptes, d'això surt a una mitjana de 7 o 8 hores diàries?. La intenció és potenciar un model no presencial, amb un esforç més pronunciat per part de l'alumne en la configuració d'allò que aprèn. Un altre aspecte a destacar és l'important paper que tindran les noves tecnologies i les noves eines pedagògiques (e-learning): recerques per internet o dossiers electrònics en són alguns dels elements més destacats.

Normalment, l'educació superior està considerada com una formació addicional i voluntària. No

obstant això, l'accés universal a ella és un dret que l'Estat ha de garantir. L'educació s'ha de contemplar en conjunt, ja que molts dels problemes que afecten els seus nivells (primària, secundària o superior) tenen causa directa en algun d'anterior. El protagonisme que l'estudiant agafa amb l'actual model també s'ha de fer extensible als altres nivells. El professor ha de continuar sent una peça essencial de l'ensenyament, però fomentant el debat i combinant-ho amb una participació molt més activa dels estudiants en el desenvolupament de la matèria. La realització de seminaris, la partició de classes per treballar temàtiques més concretes, la creació de grups de treball tutoritzats per professors i el foment i millora de l'eficàcia de les hores de consulta poden ser elements que ajudin a desenvolupar el nou model docent.

És necessari, per assolir el canvi de model, reestructurar els plans d'estudis per adaptar els continguts de les assignatures i la seva avaluació. Les mesures que es prendran no poden limitar-se a augmentar la quantitat de treballs que hem de fer, com tampoc no poden passar per un augment indiscriminat de les classes no presencials, continuant amb avaluacions de tipus final. S'han d'establir mecanismes eficaços per avaluar i qualificar les hores de treball no presencial que contempla el sistema ECTS.

Amb les mesures proposades, l'estudiant ha de tenir una dedicació exclusiva als estudis, i s'impossibilita així que pugui compaginar els estudis amb la feina. A més, la formació pràctica i els coneixements útils s'anteposen a l'educació crítica i humanista; es passa d'un model basat en la docència a un model basat en l'aprenentatge on la universitat es contempla com una inversió i els seus continguts estan supeditats a les demandes que realitza el mercat.

Donada la ridícula quantitat i dotació pressupostària de les beques universitàries, avui en dia no és admissible que s'obligui a l'alumne a estudiar a temps complet, i és totalment hipòcrita voler impulsar la seva mobilitat i la gairebé institucionalització d'estudis a l'estranger sense un programa de beques de mobilitat quantitativa i qualitativament decent. La universitat ha de garantir que l'estudiant pugui escollir entre horaris de matí o de tarda, podent compatibilitzar estudis i feina (hem de tenir en compte que un ja comença a ser grandet i potser vol emancipar-se). De no fer-ho així, la convergència europea minarà directament les possibilitats de que les persones amb pocs recursos econòmics puguin accedir a la universitat. D'altra banda, en cap cas es contempla que els costos addicionals que comporta cursar una carrera prendran una nova dimensió (transport, allotjament, alimentació o materials com ara dossiers, fotocòpies o llibres). Per això, és tan important que els serveis que ofereix la universitat, les fonts financeres de les quals es nodreix i les ajudes econòmiques que dona garanteixin el seu caràcter públic, social i just. No pot ser que la universitat compensi la manca de recursos públics accedint a fonts alienes de finançament ja que això suposa una pèrdua essencial de la seva autonomia.

Molts dels elements nous que es volen implantar han d'anar acompanyats d'una adequació dels recursos materials que l'estudiant té a la seva disposició. És necessari un salt en la qualitat i la quantitat dels espais de treball, dels materials didàctics, de les biblioteques i els fons bibliogràfics i dels equipaments informàtics. És imprescindible la igualtat entre els estudiants a l'hora d'accedir als recursos necessaris per al seguiment dels estudis per garantir una veritable igualtat d'oportunitats.

Si es vol que l'avaluació sigui objectiva, cal que es faci un seguiment molt més personalitzat per part del professor del treball de l'alumne; cal doncs que disminueixi la massificació a les aules i per tant calen polítiques de contractació de professorat més decidides, garantint que tota aquesta feina extra no recaigui en personal precari com són els becaris (hem de recordar que tan sols la meitat del professorat és funcionari). Sense voler ser pessimista, la majoria de les mesures proposades amb l'EEES es limiten a adoptar models de funcionament, continguts i criteris que poden transformar la

universitat definitivament en una fàbrica de produir persones qualificades, acrítiques i amb uns coneixements, uns valors i uns models d'aprenentatge adaptats a les necessitats del l'actual sistema capitalista. L'educació superior es converteix així en una inversió, els beneficis de la qual són: precarietat, individualisme i utilitarisme.

Post-scriptum : Miquel Raventós Filosofia-UB